

DŽENIFER KLEMENT

Molitve
za
UKRADENE

Preveo
Marko Mladenović

■ Laguna ■

Naslov originala

Jennifer Clement

PRAYERS FOR THE STOLEN

Copyright © Jennifer Clement 2014

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Ričarda i Silviju

PRVI DEO

Jedan

A sad da te nagrdimo, rekla je majka. Zviždala je. Usta su joj bila toliko blizu da me je prskala pljuvačkom po vratu. Osećala sam zadah piva. U ogledalu sam je posmatrala kako mi po licu povlači komad uglja. Gadan je ovo život, prošaptala je.

To mi je prva uspomena u životu. Prinela mi je staro naprslo ogledalo. Mora da mi je bilo oko pet godina. Zbog te naprsline činilo se da mi je lice prepolovljeno. U Meksiku ti je najbolje da budeš ružna devojčica.

Zovem se Ledidaj Garsija Martinez i imam smeđu kožu, smeđe oči i smeđu kovrdžavu kosu, i ličim na sve ostale koje poznajem. Kad sam bila mala, majka me je oblačila kao dečaka i zvala me Dečko.

Svima sam kazala da se rodio dečak, govorila je.

Da sam devojčica, onda bi me ukrali. Dovoljno je bilo da trgovci drogom čuju da u blizini ima neka lepa

devojčica pa da se stušte na naša imanja u crnim kadilacima eskalejdima i odvedu je.

Na televiziji sam gledala devojčice kako se ulepšavaju, češljaju kosu i upliću je ružičastim mašnjama, ili kako se šminkaju, ali u mojoj kući to se nikada nije dešavalo.

Možda treba da ti izbijem zube, govorila je majka.

Kako sam rasla, trljala sam belu gleđ žutim ili crnim markerom da bi mi zubi izgledali truli.

Nema ničeg odvratnijeg od glibavih usta, govorila mi je.

Paulina majka se setila da iskopamo rupe. Živela je preko puta nas u vlastitoj kućici s poljem papaje.

Moja majka je govorila da se savezna država Gerero pretvara u leglo zečeva pošto se na sve strane kriju mlade devojke.

Čim bi neko čuo da se približava neki terenac ili u daljini video crnu tačku ili dve-tri crne tačke, sve devojčice bi otrčale u rupe.

To je bilo u saveznoj državi Gerero, toploj zemlji fikusa gumijevaca, zmija, iguana i škorpija, svetlih, providnih škorpija koje je teško videti i koje ubijaju. Bili smo sigurni da u Gereru ima više paukova nego bilo gde drugde na svetu; i mrava, crvenih mrava od kojih su nam ruke oticale i ličile na noge.

Ovde se dičimo da smo najbešnji i najpodliji narod na svetu, govorila je majka.

Kad sam se rodila, majka je komšiluku i ljudima na pijaci saopštila da se rodio dečak.

Hvala bogu što se rodio dečak!, kazala je.

Da, hvala bogu i Bogorodici, odgovorili su svi mada niko nije naseo. Na našoj planini rađali su se samo dečaci,

---

a oko jedanaeste godine, neki od njih su se pretvarali u devojčice. Onda su ti dečaci morali da se pretvaraju u ružne devojčice koje su ponekad morale da se kriju u rupama u zemlji.

Bile smo kao zečevi koji se sakriju kada se u polju nađe gladan pas lualica, pas koji ne može da zatvori usta a jezik mu već oseća ukus njihovog krzna. Zec topće zadnjom nogom i taj znak za uzbunu putuje kroz tlo i upozorava ostale zečeve u leglu. Pošto smo u našem kraju sve živele raspršene i predaleko jedne od drugih, nije bilo moguće poslati znak za uzbunu. Međutim, stalno smo motrile i trudile se da čujemo stvari koje su veoma daleko. Majka bi sagnula glavu, zažmurila i usredsredila se na to da čuje zvuk motora ili uznemirenu buku koju prave ptice i manje životinje kada se približavaju kola.

Niko se nikada nije vraćao. Nijedna ukradena devojčica nikada se nije vratila, pa čak ni poslala pismo, govorila je majka, čak ni pismo. Nijedna devojčica, osim Paule. Ona se vratila godinu dana pošto su je oteli.

Od njene majke, iznova i iznova, slušale smo kako su je ukrali. Onda je jednog dana Paula dopešaćila nazad kući. Imala je sedam minđuša, koje su joj se uspinjale po udubljenom rubu levog uva u pravoj liniji plavih, žutih i zelenih nitni i tetovažu koja joj je vijugala oko ručnog zgloba s rečima *Kanibalova mala*.

Paula je samo dopešaćila magistralom i popela se zemljanim putem do svoje kuće. Koraćala je polako i gledala u zemlju kao da prati niz kamenčića pravo do kuće.

Ne, rekla je majka. Nije pratila kamenčiće; ta devojčica je prosto nanjušila put do kuće svoje majke.

Paula je otišla u svoju sobu i legla u postelju, koju je još prekrivalo nekoliko plišanih životinja. Nikada nije rekla ni reč o onome što joj se desilo. Znale smo samo da je majka hrani iz bočice za mleko, da je bukvalno posadi u krilo i dâ joj bočicu za bebe. Pauli je tada bilo petnaest godina pošto je meni bilo četrnaest. Majka joj je kupovala i *Gerberovu* hranu za bebe i hranila je belom plastičnom kašičicom iz kafe kupljene u *Oksovoj* prodavnici na benzinskoj pumpi koja se nalazila s druge strane magistrale.

Jesi li videla ono? Jesi li videla Paulinu tetovažu?, pitala je majka.

Jesam. Zašto?

Znaš šta to znači, jelda? Da pripada. Isuse, Marijin sine i sine Božji, i anđeli na nebesima, sve nas sačuvajte i saklonite.

Ne, nisam znala šta to znači. Majka nije htela da mi kaže, ali saznala sam kasnije. Pitala sam se kako je neko koga je neki trgovac drogom obrijane glave, sa automatom u ruci i sivom bombom u zadnjem džepu, ukrao iz kućice na planini, na kraju bio prodat kao pakovanje mlevene govedine.

Vrebala sam Paulu. Želela sam da razgovaram s njom. Više uopšte nije izlazila iz kuće, ali oduvek smo bile najbolje drugarice, zajedno s Marijom i Estefani. Želela sam da je nasmejem i podsetim kako smo nekada nedeljom išle u crkvu obučene kao dečaci i kako sam se ja zvala Dečak a ona Paulo. Želela sam da je podsetim na vremena kada smo zajedno pregledale estradne časopise zato što je obožavala da gleda lepu odeću koju oblače televizijske zvezde. Uz to me je i zanimalo šta se dogodilo.

Svi su znali da je oduvek bila najlepša devojčica u ovom delu Gerera. Ljudi su govorili da je Paula lepša čak i od devojaka iz Akapulka, što je bio veliki kompliment, budući da je sve što je glamurozno ili naročito moralo da potiče iz Akapulka. Tako da se pročulo.

Majka ju je oblačila u haljine natrpane krpama da bi izgledala debelo, ali svi su znali da na manje od sat vremena vožnje od luke Akapulko, na malom imanju s majkom i tri kokoške, živi devojčica koja je lepša od Dženifer Lopez. Bilo je samo pitanje vremena. Iako je upravo Paulinoj majci sinulo da se devojčice sakrivaju u rupe u zemlji, što smo sve i radile, nije mogla da spase sopstvenu ćerku.

Godinu dana pre no što je Paula ukradena, stiglo je upozorenje.

Bilo je rano jutro kada se to dogodilo. Konča, Paulina majka, hranila je tri kokoške starim tortiljama kada je začula kako se putem približava zvuk motora. Paula je još bila u krevetu i čvrsto spavala. Bila je u krevetu umivena i s kosom vezanom u dugu crnu kiku koja joj se, dok je spavala, obavila oko vrata.

Paula je nosila staru majicu s kratkim rukavima. Visila joj je do ispod kolena i bila od belog pamuka, a na grudima su joj tamnoplavim slovima bile ispisane reči *Wonder Bread*.^{*} Pritom je nosila i ružičaste gaćice, za šta je moja majka oduvek govorila da je gore nego da si gola!

Kada je narko^{**} upao u kuću, Paula je čvrsto spavala.

---

^{*} Robna marka hleba. (Prim. prev.)

^{**} Trgovac drogom, od španske reči *narcotraficante*. (Prim. prev.)

Konča je kazala da je hranila kokoške, one tri beskorisne koke koje nikada u životu nisu snele jaje, kada je videla kako se po uzanom zemljanom putu penje zagasit BMW. Pošto nije očekivala da vidi kako prema njoj ide svetlo mrko vozilo, načas je pomislila da je u pitanju bik ili neka životinja koja je pobegla iz zoološkog vrta u Akapulku.

Pri pomisli na dolazak narkosa, oduvek je zamišljala crne terence zatamnjenih stakala, koja su navodno bila zabranjena, ali koja su svi stavljali da panduri ne bi mogli da gledaju unutra. Ti crni kadilaci eskalejdi sa četvora vrata i crnim prozorima, puni narkosa i automata, u stvari su trojanski konj, ili je bar tako majka imala običaj da govori.

Otkud je majka znala za Troju? Otkud je jedna Meksikanka, koja je živela sama sa ćerkom jedinicom u unutrašnjosti Gerera, na manje od sat vremena vožnje i četiri sata mazgom od Akapulka, znala išta o Troji? Bilo je prosto. Jedino što joj je moj otac ikada kupio kada se vratio iz Sjedinjenih Država bila je mala satelitska antena. Majka nije propuštala istorijske dokumentarce i Oprine emisije. U mojoj kući, pored oltara koji je imala za Devicu od Gvadalupea, nalazio se oltar Opri. Majka je nije zvala Opra. To ime nikada nije prokljuvila. Zvala ju je Opera. Tako da je bilo „Opera ovo“ i „Opera ono“.

Pored dokumentaraca i Opre, najmanje sto puta gledale smo *Moje pesme, moje snove*. Majka je uvek gledala kada će se taj film naći na programu na filmskom kanalu.

Svaki put kada bi nam Konča pričala šta se desilo Pauli, priča je bila drugačija. Tako da nikada nismo znale istinu.

Onaj trgovac drogom koji je došao kod njih pre nego što je Paula ukradena, došao je samo da je lepo ošacuje. Došao je da se uveri jesu li glasine istinite. Bile su istinite.

Kada je Paula ukradena, bilo je drugačije.

Na našoj planini nije bilo muškaraca. Bilo je to kao živeti negde gde nema drveća.

To je kao da si čovek s jednom rukom, govorila je majka. Ne, ne, ne, ispravljala se. Biti negde gde nema muškaraca isto je kao spavati bez snova.

Naši muškarci su prelazili reku i išli u Sjedinjene Države. Uranjali su noge i gacali u vodi do pojasa, ali kada bi stigli na drugu stranu, bili su mrtvi. U toj reci spirali su sa sebe svoje žene i decu i ulazili na ogromno američko groblje. Bila je u pravu. Slali su novac; vratili bi se jednom ili dvaput a onda bi to bilo to. Tako da smo na svojoj zemlji mi bile grupice žena koje rade i pokušavaju da se uzdignu. Jedini muškarci u blizini stanovali su u terencima, vozili motocikle i pojavljivali se niotkuda s kalašnjikovim o ramenu, kesicom kokaina u zadnjem džepu farmerki i kutijom crvenog marlbora u džepu na košulji. Imali su *rej-ban* naočare za sunce, a mi bismo morale da pazimo da ih nikada ne gledamo u oči, da nikada ne vidimo male crne zenice koje se tamo kriju i predstavljaju ulaz u njihove umove.

Jednom smo na vestima čule za otmicu trideset petoro farmera koji su brali kukuruz na poljima a pokupili su ih neki ljudi s tri velika kamiona. Otmičari su uperili puške u farmere i rekli im da se popnu u kamione. Farmeri su u kamionima stajali zbijeni poput stoke. Posle dve-tri nedelje farmeri su se vratili kućama. Upozorili su ih da će ih ubiti

budu li govorili o onome što se dogodilo. Svi su znali da su ih ukrali da bi radili na polju i pokupili rod marihuane.

Ako o nečemu ćutiš, onda se to nije ni zbililo. Neko će sigurno napisati pesmu o tome. Sve za šta ne bi trebalo da se zna ili o čemu ne bi trebalo da se govori, naposletku iskrasne u nekoj pesmi.

Neka budala će napisati pesmu o onim otetim farmerima i izgubiti glavu zbog toga, govorila je majka.

Vikendom smo majka i ja išle u Akapulko, gde je ona radila kao spremačica za jednu bogatu porodicu koja je živela u Meksiko Sitiju. Porodica je dolazila u letovalište vikendom dvaput mesečno. Godinama su dolazili kolima, a onda su kupili helikopter. Bilo je potrebno nekoliko meseci da se na njihovom imanju izgradi helidrom. Najpre su morali da napune bazen zemljom i da ga prekriju, a potom da pomere novi bazen za nekoliko koraka. Uz to su premetili i teniske terene da bi helidrom bio što dalje od kuće.

I otac mi je radio u Akapulku. Pre nego što je otišao u Ameriku, bio je konobar u jednom hotelu. Vraćao se u Meksiko nekoliko puta da nas obiđe, ali onda se više nikada nije vratio. Kada je došao poslednji put, majka je znala da je to poslednji put.

Ovo je poslednji put, kazala je.

Kako to misliš, mama?

Dobro mu se zagledaj u lice; upij ga, pošto više nikada nećeš videti svog tatu. Garantovano. Garantovano.

Volela je da upotrebljava tu reč.

Kada sam je pitala otkud zna da se neće vratiti, rekla je: Samo ti sačekaj, Ledidaj, samo ti sačekaj i videćeš da sam u pravu.

Ali otkud znaš?, ponovo sam upitala.

Da vidimo možeš li da dokučiš, odgovorila je.

U pitanju je bio test. Majka je volela da testira, i otkri-
vanje zašto mi se otac neće vratiti bio je test.

Počela sam da ga posmatram. Gledala sam kako radi
ovo ili ono po našoj kućici i vrtu. Išla sam unaokolo za
njim kao da je stranac koji bi nešto mogao da mi ukrade
ako okrenem glavu.

Jedne noći saznala sam da je majka imala pravo. Prem-
da je naš deo planete obasjavao mesec, bilo je izuzetno
toplo. Izašla sam i pridružila se ocu, koji je pušio cigaretu.

Bože, ovo mora da je jedno od najtoplijih mesta na
kugli zemaljskoj, rekao je dok je istovremeno izbacivao
duvanski dim i na usta i na nozdrve.

Obgrlio me je rukom a koža mu je bila još toplija od
moje. Mogli smo da se zalepimo jedno za drugo.

A onda je rekao.

Ti i tvoja mama ste suviše dobre za mene. Ne zaslu-
žujem vas.

Položila sam test s peticom.

Skotina, ponavljala je majka iznova i iznova, godinama.
Više nikada nije izgovorila njegovo ime. Zauvek nakon
toga ostao je Skotina.

Nalik mnogima na našoj planini, i majka je verovala
u kletve.

Dabogda mu vetar ugasio sveću srca. Dabogda mu u
pupku narastao divovski termit, ili mrav u uvu, govorila
je. Dabogda mu crv pojeo penis.

Onda je otac prestao da nam šalje mesečnu naknadu iz
SAD. Izgleda da smo bile previše dobre i za njegov novac.

Razume se, put glasina između SAD i Meksika bio je najmoćniji put glasina na čitavom svetu. Ako nisi znao istinu, znao si glasinu, a glasinâ je uvek bila mnogo, mnogo više od istine.

Više volim glasinu nego istinu, govorila je majka.

Glasinu koja je iz jednog meksičkog restorana u Nju-jorku stigla do jedne klanice u Nebraski, pa do restorana *Vendi* u Ohaju, pa do jednog polja pomorandži na Floridi, pa do jednog hotela u San Dijegu, zatim prešla reku, u činu vaskrsavanja, pa do jednog bara u Tihuani, do jednog polja marihuane u okolini Morelije,* do jednog broda sa staklenim dnom u Akapulku, pa do jedne menze u Čilpan-singu** i popela se našim zemljanim putem do hlada naše pomorandže – da moj otac „tamo“ ima drugu porodicu.

Naša priča je bila „ovde“, ali to je bila priča i svih ostalih.

Ovde smo živele same u našoj kućici, okružene svim predmetima koje je majka tokom godina ukrala. Imale smo na desetine penkala i olovki, slanika i naočara i veliku najlonsku kesu za đubre punu malih pakovanja šećera ukradenih iz restoranâ. Majka nikada nije napuštala toalet a da ne ponese rolnu toalet-papira skrivenu u torbi. Nije to zvala krađom, ali moj otac jeste. Dok je još bio s nama i kada su se svađali, govorio je da živi s lopužom. Majka je smatrala da samo pozajmljuje, ali znala sam da nikada ništa ne vraća. Njene drugarice su znale da moraju sve da sakriju. Kud god da smo otišle, kad se vratimo kući,

---

* Grad u Meksiku, prestonica savezne države Mičoakan. (Prim. prev.)

** Glavni grad savezne države Gerero. (Prim. prev.)

---

izvadila bi neke stvari iz džepova, između grudi pa čak i iz kose. Vešto je umela da gura stvari u nju. Viđala sam je kako iz svoje kudrave grive izvlači kafene kašičice i kaleme konca. Jednom je imala *snikers* čokoladicu koju je ukrala iz Estefanine kuće. Tutnula ju je ispod konjskog repa. Krala je čak i od rođene ćerke. Prestala sam da mislim da išta pripada meni.

Kada je otac otišao, majka, koja nikada nije zaključavala usta, rekla je: Ta Skotina! Ovde gubimo naše muškarce, dobijamo sidu od njih, od njihovih američkih kurvi, ćerke nam krađu, sinovi nam odlaze, ali ovu zemlju volim više nego da dišem.

Zatim je veoma polako izgovarala reč „Meksiko“, pa je ponavljala, „Meksiko“. Bilo je to kao da liže tu reč s tanjira.

Još od malih nogu majka mi je govorila da se molim za nešto. Povazdan smo se molile. Molila sam se za oblake i pidžame. Molila sam se za sijalice i pčele.

Nemoj nikada da se moliš za ljubav i zdravlje, govorila je majka. Ni za novac. Ako Bog čuje šta zaista voliš, nikada ti to neće dati. Garantovano.

Kada je otac otišao, majka je kazala: Klekni i moli se za kašike.

Dva

U školu sam išla samo do kraja osnovne. Za to vreme uglavnom sam bila dečak. Škola nam je bila sobičak u podnožju brda. Nekih godina nastavnici se uopšte nisu pojavljivali jer su se plašili da dolaze u ovaj kraj zemlje. Majka je govorila da svaki nastavnik koji želi da dođe ovamo mora biti ili trgovac drogom ili budala.

Niko ni u koga nije imao poverenja.

Majka je govorila da drogu preprodaju svi, uključujući i policiju, naravno, gradonačelnika, garantovano, i da je čak i jebeni predsednik zemlje narko.

Majci nije bilo potrebno postavljati pitanja; postavljala ih je sama.

Otkud znam da je predsednik trgovac drogom?, pitala je. Zato što dopušta da sve ono oružje stiže iz Sjedinjenih Država. Zašto ne postavi vojsku na granicu i ne zaustavi oružje, je li? I, bilo kako bilo, šta je gore držati u ruci: biljku,

---

biljku marihuane, mak ili pušku? Biljke je stvorio Bog a oružje je napravio čovek.

Moje školske drugarice bile su drugarice koje sam oduvek imala. Bilo nas je samo devet u prvom razredu. Najbliže drugarice su mi bile Paula, Estefani i Marija. Išle smo u školu kratko podišane kose i u dečačkoj odeći. Sve mi osim Marije.

Marija se rodila sa zečjom usnom, pa njeni roditelji nisu strahovali da će je ukrasti.

Kada je majka govorila o Mariji, kazala bi: Zec sa zečjom usnom sišao je s meseca na našu planinu.

Marija je uz to bila i jedina od nas koja ima brata. Zvao se Migel, ali zvale smo ga Majk. Bio je četiri godine stariji od Marije i svi su ga tetošili pošto je bio jedini dečak na našoj planini.

Paula, kako smo svi govorili, ličila je na Dženifer Lopez, ali bila je lepša.

Estefani je imala najtamniju kožu svih vremena. U saveznoj državi Gerero svi smo vrlo tamni, ali ona je bila kao parče noći ili retka crna iguana. Estefani je pri tom bila i visoka i mršava a, budući da niko u Gereru nije bio visok, štrčala je kao najviše drvo u šumi. Videla je ono što ja nikada nisam mogla da vidim, čak i udaljene stvari nalik kolima koja se približavaju magistralom. Jednom je videla malu zmiju sa crnim, crvenim i belim šarama, sklupčanu u drvetu. Ispostavilo se da je posredi koralna zmija. To su zmije koje vole da piju mleko iz dojki usnulih majki.

Kad odrastaš u Gereru, naučiš da je sve što je crveno opasno pa smo znale da je ta zmija opaka. Estefani je rekla da ju je zmija pogledala pravo u oči. Kazala je to samo

Pauli, Mariji i meni, samo nama trima (svojim najboljim drugaricama), jer je znala da to znači da je ukleta. I bila je, naravno, isto tako ukleta kao da je zmija bila zla vila sa čarobnim štapićem koja ti kaže da ti se snovi nikada neće ispuniti.

Kada se Marija rodila sa zečjom usnom, svi su se zaprepastili. Luz, njena majka, držala je ćerku u kući, a njen otac je izašao na vrata i nikada se nije vratio.

Moja majka je svima volela da govori šta da rade. Nije gledala svoja posla. I tako je otišla do Marijine kuće da lepo pogleda bebu. Znam ovu priču samo zato što mi ju je majka mnogo puta pripovedala. Pogledala je malu Mariju kako leži u Luzinom naručju pokrivena belom koprenom od gaze. Podigla je tkaninu i pogledala bebu.

Rodila se izvrnuta naopačke, kao naopako izvrnut džemper. Samo treba da je prevrneš, rekla je majka. Otići ću do ambulante da je prijavim.

Majka se okrenula i sišla niz planinu, uzela autobus do ambulante u Čilpansingu i prijavila Marijino rođenje. To se radilo da bi tamošnje ambulante znale kojoj su deci u toj oblasti u unutrašnjosti potrebne takve operacije. Na svakih nekoliko godina dolazili su lekari iz Meksiko Sitija da operišu besplatno, ali pacijenti su morali da se prijave na rođenju.

Minulo je osam godina pre nego što je jedna grupa lekara došla u Čilpansingo. Pratio ih je konvoj vojnika kao zaštita od nasilnih obračuna trgovaca drogom. Razume se, dotad smo se sve već bile navikle na Marijino lice. Zbog toga neke njene drugarice nisu želele da se ona operiše. Želele smo da bude srećna i normalna, ali zbog njene

---

izvrnute usne bojale smo se bogova, znale smo da postoje stravične kazne i mislile da je nešto pošlo naopako u našem čarobnom krugu ljudi. Postala je legendarna kao kakva suša ili potop. Marijom smo se služile kao primerom Božjeg gneva. Može li neki lekar da ispravi taj gnev?, pitale smo se. Marija je obitavala u svojoj legendi i čak počela da izgleda kao da je od kamena.

Mi smo verovala da je Marija moćna. Moja majka nika-da nije smatrala da je reč o moći.

Traži neku nesreću i naći će je, govorila je majka.

Estefani, Paula i ja bile smo ubeđene da je Mariju naj-gore već zadesilo pa se zato ničega ne plaši, kao ona zmija koju je Estefani videla u drvetu. Upravo je Marija uzela dugačak štap i čuškala je dok zmija nije pala na tlo. Estefani, Paula i ja smo vrisnule i odmakle se, ali Marija se sagnula, uzela je i uhvatila palcem i kažiprstom.

Pogledala je u zmiju i kazala: Misliš da imaš ružno lice? E pa pogledaj moje lice!

Prestani, prestani, rekla je Paula. Uješće te!

Budalo, to i hoću, kazala je Marija i ispustila zmiju na zemlju.

Svima je govorila da su budale. To joj je bila omiljena reč.

Jednog dana kad mi je bilo sedam godina, Marija i ja smo se vraćale zajedno iz škole. Iz škole smo obično izlazile sve zajedno i nalazile se s majkama na magistrali, da bismo se zatim razgranale svaka prema svojoj kući. Ovoga puta, ne sećam se zašto, Marija i ja smo bile same. Bližio se kraj školske godine i bile smo tužne što nas napušta nastavnik iz Meksiko Sitija, koji je došao na godinu dana, a u septembru dolazi nov dobrovoljac. Ljudi u unutrašnjosti zavisili su od

dobrovoljaca iz grada. Imali smo dobrovoljce nastavnike, socijalne radnike, lekare i medicinske sestre. Dolazili su u okviru obavezne obuke u društvenom radu. Nakon izvesnog vremena naučile smo da se ne vezujemo previše za ljude koji, kako je majka govorila, dolaze i odlaze poput prodavaca koji nemaju šta da prodaju osim reči *moraš*.

Ne volim ljude koji dolaze izdaleka, govorila je. Nemaju pojma ko smo, govore nam da moramo ovo i da moramo ono, da moramo ovo i da moramo ono. Je l' ja idem u grad i govorim im da tamo smrdi i pitam ih: Ej, gde je trava i otkada je nebo žuto? Sve je isto kao u usranom Rimskom carstvu.

Nisam znala šta je time htela da kaže, ali znala sam da je gledala neki dokumentarac o istoriji Rima.

Ona šetnja nasamo s Marijom odigrala se u julu. Sećam se vrućine i tuge zbog gubitka nastavnika. Bilo je veoma vlažno i telo mi je kopnelo dok smo se kretale napred. Bilo je toliko vlažno da su paukovi mogli da pletu mreže u samom vazduhu a mi morale da hodamo i brišemo s lica te mreže i duge, labave niti i nadamo se da nam nijedan pauk nije upao u kosu ili bluzu. Bila je to onakva omorina po kakvoj iguane i gušteri spavaju sa očima na pola koplja, a spavali su čak i insekti. Bila je to i takva žega što goni pse litalice na magistrale u potrazi za vodom a njihove krvave lešine obeležavaju crni asfalt od naše planine pa sve do Akapulka.

Bilo je toliko vruće da smo u jednom trenutku Marija i ja sele na neko kamenje, pošto smo se uverile da tu nema nikakve zmije ili škorpije, i malo se odmorile.

Nijedan dečak neće nikada hteti da me voli, i to je to. Baš me briga, kazala je. Ne želim da mi iko dira lice. Majka je rekla da nijedan dečak neće hteti da me poljubi.

Pokušala sam da zamislim taj poljubac, usne na njenim rascepanim usnama, jezik u njenim pocepanim ustima. Pitala sam je znači li to da nikada neće imati decu, a ona je kazala da joj je majka rekla da se nikada neće udati i imati decu pošto je nijedan muškarac nikada neće voleti.

I ne želim da me neko voli, kazala je Marija, pa koga briga za to?

Marija, ni ja ne želim da me neko voli. Ko to želi? Mislim da ljubljenje zvuči odvratno.

Okrenula se i plaho me pogledala i pomislila sam da će me pljunuti ili udariti, ali u tom trenutku ona se zaljubila u mene.

Marija me je plaho pogledala zato što su ovde svi plahi. U stvari, poznato je u čitavom Meksiku da su ljudi koji potiču iz savezne države Gerero puni srdžbe i opasni kao bela, prozirna škorpija koja se krije u postelji, ispod jastuka.

U Gereru su vladali žega, iguane, paukovi i škorpije. Život nije vredeo ništa.

Majka je neprestano to govorila: Život ne vredi ništa. Uz to je i citirala onu čuvenu staru pesmu kao da je molitva: Ako ćeš me ubiti sutra, slobodno me možeš ubiti i danas.

To se preoblikovalo u razne nove verzije iste stvari. Jednom sam je čula kako govori ocu: Ako ćeš me ostaviti sutra, slobodno me možeš ostaviti i danas.

Znala sam da se neće vratiti. Tako je bilo i bolje jer bi onda zaista to i uradila. Skuvala bi paprikaš od noktiju, pljuvačke i iseckane kose. Pomešala bi to sa svojom

menstrualnom krvlju, zelenim ljutim papričicama i piletinom. Dala mi je recept. Ne na listu hartije, ali jednom mi je ispričala kako se to radi.

Uvek budi kuvarica, rekla je. Nikada ne dozvoli da neko drugi kuva za tebe.

Taj paprikaš od noktiju, pljuvačke, menstrualne krvi i iseckane kose bio bi izvrstan. Bila je dobra kuvarica. I bolje što se nije vratio. Redovno je oštrila mačetu.

Majka je govorila da veruje u osvetu. Bila je to pretnja nad mojom glavom, ali isto tako i nauk. Znala sam da mi ni za šta neće praštati, ali to me je ujedno naučilo i da ne opraštam. Govorila je da zato ne ide više u crkvu, mada ima svetaca koje voli, ali ne voli sve te gluposti o praštanju. Znala sam da većim delom dana razmišlja o tome šta bi učinila mom ocu ako bi se ikada vratio.

Gledala sam majku kako mačetom seče visoku travu, ili kako ubija iguanu razbijajući joj kamenčinom glavu, ili kako struže trnje s listova agave, ili kako ubija kokošku zavrnuvši joj vrat rukama, i bilo je to kao da su svi predmeti oko nje telo mog oca. Dok je sekla paradajz, znala sam da seče njegovo srce na tanke točkove.

Kad bi se naslonila na ulazna vrata i priljubila telo uz drvo, čak i ta vrata postajala su očeva leđa. Stolice su bile njegovo krilo. Kašike i viljuške bile su njegove ruke.

Jednog dana Marija je dotrčala do moje kuće. Živile smo na samo dvadeset minuta hoda jedna do druge i prelazile tlo obraslo gumijevcima i kratkim palmama, gde krupne mrke i zelene iguane leže na suncu na kamenim pločama. Umele su da se hitro okrenu i ujeđu, pogotovo ako si osmogodišnja devojčica koja trči i skakuće pored

---

njih u crvenim plastičnim jpankama. Došla je sama, pošto je zbog zečje usne bila jedina devojčica koja sme da izlazi iz kuće. Sve smo znale da je niko neće hteti, čak i kad bi je davali zabadava. Ljudi su uzimali čim bi je pogledali. Čim sam je videla na ulaznim vratima, znala sam da se dogodilo nešto važno.

Ledidaj, uzviknula je, Ledidaj!

Majka je bila otišla na pijacu u Čilpansingu. U tom uzrastu majke su nam i dalje dozvoljavale da ostajemo same kod kuće ukoliko obećamo da nećemo nekud odlutati. Čim su nam se na grudima pojavila i najmanja ispupčenja, to je bilo to. Otada pa nadalje, kada je trebalo da izađemo, preduzimani su koraci da ne izgledamo lepo.

Marija je zakoračila ka meni širom raširenih ruku i zagrlila me. Bilo je neobično videti je takvu budući da je jednom rukom uvek pokrivala usta. Marija se kretala s levom rukom preko pola lica, stavljenom na usta kao da ne dâ nekoj tajni da izađe ili se sprema da nešto ispljune.

Šta je?

Stala je, zadihana i malko brekćući. Sela je pored mene na pod gde sam isecala slike iz nekog časopisa da ih zalepim u svesku. To mi je bila jedna od omiljenih razonoda.

Dolaze lekari!

Ništa nisam morala da je pitam. Nakon osam godina čekanja tih čuvenih lekara, tih važnih skupih lekara iz bolnice u Meksiko Sitiju, oni dolaze u Čilpansingo da besplatno operišu decu s deformitetima. Marija je objasnila da im se, oko sat vremena pošto se ona vratila iz škole, u kući pojavila medicinska sestra iz ambulante. Izvadila je Mariji krv i izmerila joj pritisak kako bi se uverila da će

biti spremna za operaciju. Moraju da budu u ambulanti u subotu u šest ujutru.

To je za dva dana! Jedva čekam da kažem Pauli.

Pomislila sam da Marija možda misli da će posle operacije biti lepa kao Paula. Čak i kada sam isecala stare časopise, pune lica filmskih zvezda i poznatih manekenki, znala sam da nijedna od njih nema nikakvih izgleda u poređenju s Paulom. Iako joj je majka održavala kosu kratkom i čak joj mazala kožu tucanom ljutom paprikom da bi stalno imala crven osip, Paulina lepota je ipak prosijavala kroz to.

U subotu ujutru majka i ja smo otišle u ambulantu da pravimo društvo Marijinoj majci. Došle su i Estefani i njena majka.

Tamo je bio i Marijin brat, Majk. Shvatila sam da ga dugo nisam videla. Vreme je mahom provodio je u Akapulku. Sa dvanaest godina ličio mi je na odraslog čoveka. Na rukama je imao kožne narukvice, nalik grivnama, koje nikada ranije nisam videla, i obrijao je glavu.

Ispred ambulante bila su parkirana tri vojna kamiona a stražu je čuvalo dvanaest vojnika. Vojnici su nosili ski-jaške maske. A imali su i pilotske naočare za sunce preko otvora za oči napravljenih u vuni. Šije su im blistale od znoja. Dok su okruživali tu ambulanticu u unutrašnjosti, držali su vojničke automate na gotovs.

Na jedan od kamiona neko je pričvrstio znak na kome je pisalo: *Ovde lekari operišu decu.*

Te mere su se preduzimale da se trgovci drogom ne bi obrušavali, otimali lekare i odvodili ih. Trgovci drogom su otimali lekare iz dva razloga. Ili im je bilo potrebno da se operiše neko od njihovih ljudi, obično zbog rana od

---

metaka, ili su krali lekare iz Meksiko Sitija radi otkupa. Znali smo da lekari neće doći na našu planinu osim ako ne budu imali zaštitu.

Pokušale smo da prođemo pored vojnika, ali nisu hteli da nas puste u ambulantu pa smo morale da sačekamo u Rutinom salonu lepote, na uglu. Znale smo da na operaciju čeka samo još jedno dete, a to je bio dvogodišnji dečak koji se rodio s palcem viška. Dve godine je taj suvišni palac bio važna tema za razgovor. Svi su imali mišljenje o njemu.

Istina je da smo znali šta je uzrok deformitetima na našoj planini. Svi su znali da našim ljudima škode otrovi kojima se zaprašuju usevi marihuane i maka kako bi se osušili.

U napadu besa, dan pre operacije, majka je rekla: Marija treba lepo da ostane takva kakva jeste. A kad razmišljam o onom dečaku s palcem, zašto mu naprosto ne odseku i celu šaku! Možda će onda ostati ovde kad odraste.

Dok smo stajale ispred salona lepote, začule smo neki udaljen zvuk nalik na stampedo stoke ili avion koji leti preblizu tlu. Trebalo nam je samo časak da prepoznamo da je u pitanju konvoj terenskih vozila.

Vojnici koji su čuvali ambulantu brzo su se pokrenuli i stali u zaklon iza kamionâ.

Utrčale smo u salon i pohitale u zadnji deo prostorije, što dalje od izloga. Čučnula sam ispod sudopere.

Onda je svet utihnuo i umirio se. Činilo se da su čak i psi, ptice i insekti prestali da dišu.

Niko nije govorio „pst, pst, pst“.

Očekivale smo da počnu da lete meci.

Svi zidovi, prozori i dovraci na glavnoj ulici, koja je ujedno bila i magistrala što prolazi kroz grad, bili su puni

rupa. U našem rošavom svetu niko se nije trudio da popunjavanje rupe ili kreči zidove.

Mimo nas je velikom brzinom prošlo dvanaest crnih terenaca, kao da se trkaju. Iako je bio dan, stakla su im bila zatamnjena a farovi upaljeni.

Čule smo zviždanje od brzine a tlo oko nas je podrhtavalo. Te velike mašine ostavljale su iza sebe trag od prašine i izduvnih gasova i pokretale nam samo jednu misao u glavama: Nemojte stati ovde.

Kada je prošao i poslednji terenac, nastao je trenutak tišine, osluškivanja, da bi Rut potom rekla: Dobro, otišli su. Dakle, kome je potrebno friziranje?

Rut se nasmešila i rekla da će nam svima besplatno srediti nokte dok čekamo da čujemo kakav je ishod operacija.

Rut je bila beba iz đubreta. Mora da se rodila iz neke velike greške. Zašto bi neko bacio bebu u đubre kao koru od banane ili pokvareno jaje?

Kakva je usrana razlika između ubistva svoje bebe i bacanja bebe u đubre, je li?, govorila je majka.

Pitala sam se da li je i to pitanje test.

Postoji velika razlika, govorila je majka odgovarajući na sopstveno pitanje. Ubistvo bar može da bude iz milosrđa.

Rut je bila jedna od beba iz đubreta gospođe Silberstajn. Gospođa Silberstajn je bila Jevrejka iz Los Anđelesa koja se pedeset godina ranije preselila u Akapulko. Kada je čula glasine da se bebe bacaju u đubre, razglasila je to svim đubretarima u Akapulku i stavila im do znanja da je voljna da vodi računa o tim bebama. Za proteklih trideset godina podigla je najmanje četrdesetoro dece. Jedna od tih beba bila je i Rut.

Rut se rodila iz crne najlonske kese za đubre koja je bila puna prljavih pelena i istrulelih kora od pomorandže, s tri prazne pivske boce, limenkom koka-kole i mrtvim papagajem umotanim u novine. Neko na deponiji čuo je krike koji su dopirali iz kese.

Rut nam je lakirala nokte i hranila nas čipsom od krom-pira pravo u usta da bi lak mogao da se osuši a da se ne razmaže. Kosu mi je kratila već mnogo puta, ali to je bio prvi put u životu da mi je lakirala nokte. Bio je to prvi čin u mom životu koji me je određivao kao devojčicu.

Rut me je nežno držala za ruku dok je nanosila crveni lak na svaki moj ovalan, dečji nokat pojedinačno. Kad mi je lakirala palac, setila sam se onog dečaka kome su uklanjali palac samo ulicu odatle.

Rut mi je duvala u šake da osuši lak.

Duvaj i ti, kazala je, da se osuše i ne diraj ništa.

Okrenula se od mene i uzela moju majku za ruku.

Koju boju, Rita?

Najcrveniju koju imaš.

Ruke su mi bile čudesno lepe. Prinela sam ih licu u ogledalu.

Kakav svet, kazala je majka. Gadan je ovo život.

Kroz izlog, kroz staklo razbijeno od metaka, mogle smo da posmatramo kako maskirani vojnici čuvaju ambulantu. Otresali su prašinu s uniformi. Terenci su podigli manju oluju prašine. Zamišljala sam šta se nalazi iza ulaznih vrata ambulante i prikazala mi se Marija kako leži na belom čaršavu, pod jakom sijalicom, okružena lekarima i s licem rasećenim nadvoje.

Iza mene se ponovo javio majčin glas.

Katkada mislim da ću i ja prosto gajiti mak. Svi ostali ga već gaje, je l' tako? Kako god da okreneš, umrećeš, pa onda možeš lepo da umreš i bogat.

O, Rita!

Rut je govorila tiho i polako, pa kada je rekla „Rita“, to je zvučalo kao „Riiitaaa“. Bilo mi je drago što čujem da se majci neko obraća s takvom ljupkošću. Rutin glas je umeo da zaceli i umiri.

Šta ti misliš?, pitala je majka.

Glasovi u salonu lepote utihnuli su. Sve nas je zanimalo da čujemo šta će Rut odgovoriti. Svi su znali da je Rut pametnija i bolja od svih ostalih tu. Uz to je bila i Jevrejka. Gospođa Silberstajn je svu svoju siročad iz đubreta odgajala da budu Jevreji.

Zamisli, kazala je Rut. Zamisli kako je meni. Pre petnaest godina otvorila sam ovaj salon lepote i kako sam ga nazvala? Nazvala sam ga *Iluzija*. Nazvala sam ga tako jer je moja iluzija, iliti moj san, bila da nešto radim. Želela sam da vas sve ulepšavam i da se okružim miomirisima.

Pošto je bila beba iz đubreta, Rut nikada iz glave nije mogla da izbaci miris trulih pomorandži ili miris nečije jutarnje čaše soka.

Umesto da vas ulepšavam, šta se dogodilo?, pitala je Rut.

Sve su ćutke gledale svoje lakirane nokte.

Šta se dogodilo?

Niko nije odgovarao.

Od malih devojčica moram da pravim dečake i da se trudim da starije devojčice ne budu privlačne, a lepe

---

devojčice moram da poružnjujem. Ovo je salon ružnoće a ne salon lepote, rekla je Rut.

Na to niko nije imao odgovor, pa čak ni moja lajava majka.

Kroz izlog salona lepote provirila je Marijina majka. Završili su, kazala je kroz razbijeno staklo. Marija je tražila da vidi Ledidaj, rekla je uperivši prst u mene.

Nećeš ti nikuda dok ti se ne skine taj lak za nokte!, kazala je majka.

Rut me je privukla sebi, posadila me u krilo i skinula mi lak za nokte. Acetonska isparenja su mi ispunila usta i ostavila mi ukus limuna na jeziku.

U maloj dvosobnoj ambulanti, prednja soba je bila pretvorena u operacionu salu. Medicinska sestra i dva lekara odlagali su stvari u kofere dok je Marija ležala na poljskom krevetu podno prozora. Iz namotajâ belog zavoja, nalik crnim kamenčićima, virile su njene oči. Pogledala me je s takvom žestinom da sam tačno znala šta misli. Poznavala sam je čitavog života.

Njene oči su pitale: Gde je onaj dečak? Jesu li mu odstranili palac? Je li dobro? Šta su uradili s palcem?

Kada sam postavila Marijina pitanja umesto nje, sestra je odgovorila da je dečak otišao pre sat vremena. Palac je odstranjen.

Šta se desilo s palcem?

Biće spaljen, odgovorila je sestra.

Spaljen?

Da, spaljen.

Gde?

O, tu nam je na ledu. Odnećemo ga nazad u Meksiko Siti i tamo ga spaliti.